

Արտարժութային ռիսկով պայմանավորված վարկային ռիսկի վերաբերյալ

2012-07-04

Ուղղված է՝ ՀՀ տարածքում գործող բոլոր առևտրային բանկերին

Առարկան՝ Արտարժութային ռիսկով պայմանավորված վարկային ռիսկի վերաբերյալ

Հարգելի՛ տիկնայք և պարոնայք,

Վարկային ռիսկի կառավարման գործընթացում կարևոր է հաշվի առնել արտարժութային ռիսկով պայմանավորված վարկային ռիսկը (currency-induced credit risk), որն առկա է բոլոր այն դեպքերում, երբ վարկառուի եկամուտների (կանխիկ հոսքերի) արժույթը տարբերվում է նրան տրամադրված վարկի արժույթից: Այս դեպքում արտարժույթի փոխարժեքի էական (հատկապես՝ անսպասելի) տատանումները կարող են անցանկալի արդյունքի բերել և հանգեցնել բանկերի վարկային պորտֆելի որակի վատթարացմանը:

Արտարժութային ռիսկով պայմանավորված վարկային ռիսկի կառավարման պահանջները սահմանված են, օրինակ, Բանկային վերահսկողության Բազեյան կոմիտեի կողմից 2000թ. հրապարակված «Վարկային ռիսկի կառավարման սկզբունքները» փաստաթղթում : Այս ռիսկի կառավարման անհրաժեշտությունը բխում է նաև միջազգային լավագույն փորձից: Նշված ռիսկի արդյունավետ կառավարումը պահանջում է 2 տարրերի առկայություն, այն է՝

այդ ռիսկի բացահայտում, չափում և մշտական մոնիթորինգ,

կապիտալի բավարար չափի ապահովում վարկային ռիսկի (այդ թվում՝ արտարժութային ռիսկից բխող) գծով առաջացող հնարավոր կորուստները ծածկելու համար:

Արտարժութային ռիսկերի կառավարման նվազագույն պահանջները սահմանված են ՀՀ ԿԲ խորհրդի 2008 թվականի մարտի 11-ի թիվ 71-Ն որոշմամբ հաստատված «Բանկերի ներքին հսկողության իրականացման նվազագույն պայմաններով»:
Համաձայն «Արտարժութային ռիսկի կառավարումը» 8-րդ գլխի՝ բանկերը պետք է ներդնեն արտարժութային ռիսկի չափման համակարգեր, որը նրանց

հնարավորություն կտա գնահատելու արտարժույթային ռիսկի առաջացման բոլոր հիմնական աղբյուրները և արտարժույթի փոխարժեքի տատանումների ազդեցությունը բանկի կողմից իրականացվող գործառնությունների, ինչպես նաև բանկի գործունեության արդյունքների վրա: Բացի այդ, բանկերը պարտավոր են ունենալ նոր գործիքների ներդրման կամ նոր գործառնությունների իրականացման հետ կապված արտարժույթային ռիսկի բացահայտման և այդ ռիսկը կառավարելու համար նախապես ներդրված գործընթացներ և, որ ամենակարևորն է, արտարժույթային ռիսկը մոնիթորինգի ենթարկելու համապատասխան տեղեկատվական համակարգեր:

Այսպիսով, 71-Ն որոշմամբ սահմանված վերոնշյալ դրույթները պահանջում են, որ բանկերը կառավարեն իրենց արտարժույթային ռիսկերը, այդ թվում՝ արտարժույթային ռիսկով պայմանավորված վարկային ռիսկը: Նշված ռիսկերի արդյունավետ կառավարումը առաջին հերթին ենթադրում է վարկառուների վերաբերյալ համապատասխան տեղեկատվության հավաքագրում և պարբերական թարմացում, որը հնարավորություն կտա բանկին գնահատել վարկառուների ռիսկայնությունը և նրանց չհեջավորված արժույթային դիրքերը (unmatched position): Այս տեղեկատվությունն օգտակար կլինի նշված ռիսկերն արդյունավետ կառավարելու և գործադիր մարմնի և խորհրդի կողմից համապատասխան և ժամանակին որոշումներ կայացնելու համար:

Կենտրոնական բանկն առաջարկում է բանկերին հավաքագրել առնվազն հետևյալ տեղեկատվությունն իրենց 10 այն ամենախոշոր վարկառուների վերաբերյալ, որոնց համար առկա է վերոնշյալ արտարժույթային ռիսկով պայմանավորված վարկային ռիսկը.

Վարկառուի գործունեության համառոտ նկարագրություն, այդ թվում՝ եկամուտների ստացման առաջնային և երկրորդային աղբյուրները, միջազգային գործունեության (արտահանում, ներմուծում, օտարերկրյա մասնաճյուղ) նկարագրությունը, առանձին արժույթներով ստացվող եկամուտների տեսակարար կշիռն ընդհանուր եկամտի մեջ (վերջին 3 ամսվա միջին հաշվարկով) (առկայության դեպքում)

Այլ վարկատու կազմակերպություններից ստացված վարկերի մնացորդները և արժույթը, պայմանագրով սահմանված մարման ժամկետները (առանձին տողերով)

Վերջին երեք ամիսների ընթացքում և ապագա(կանխատեսվող) 3 ամիսների ընթացքում (ըստ ամիսների)՝

վարկառուի ստացած (ստացվող) զուտ եկամտի (իրավաբանական անձանց համար՝ եկամուտ մինչև տոկոսների վճարումը և հարկումը (EBIT)) և տվյալ բանկի կողմից տվյալ վարկառուին տրված բոլոր վարկերի գծով ամսեկան վճարման համախառն գումարի (մայր գումար, տոկոս, տույժ, սպասարկման վճարներ, այլ վճարներ) հարաբերակցությունը(%), հնարավորության դեպքում նշված գործակիցները հաշվարկել ըստ առանձին արժույթների,

վարկառուի ստացած (ստացվող) զուտ եկամտի (իրավաբանական անձանց համար՝ եկամուտ մինչև տոկոսների վճարումը (EBIT)) և տվյալ բանկի ու այլ վարկատուների կողմից ստացված բոլոր վարկերի գծով ամսեկան վճարման համախառն գումարի (մայր գումար, տոկոս, տույժ, սպասարկման վճարներ, այլ վճարներ) հարաբերակցությունը(%), հնարավորության դեպքում նշված գործակիցները հաշվարկել ըստ առանձին արժույթների,

վարկառուի առաջնային աղբյուրներից ստացված (ստացվող) կանխիկի^[1] զուտ ներհոսքի (առանց վարկերի գծով վճարումը նվազեցնելու) և տվյալ բանկի կողմից տրված բոլոր վարկերի գծով ամսեկան վճարման համախառն գումարի (մայր գումար, տոկոս, տույժ, սպասարկման վճարներ, այլ վճարներ) հարաբերակցությունը(%),

վարկառուի առաջնային աղբյուրներից ստացված (ստացվող) կանխիկի զուտ ներհոսքի (առանց վարկերի գծով վճարումը նվազեցնելու) և տվյալ բանկի ու այլ վարկատուների կողմից ստացված բոլոր վարկերի գծով ամսեկան վճարման համախառն գումարի (մայր գումար, տոկոս, տույժ, սպասարկման վճարներ, այլ վճարներ) հարաբերակցությունը(%),

տվյալ արժույթով վարկառուի առաջնային աղբյուրներից ստացված (ստացվող) կանխիկի զուտ ներհոսքի (առանց վարկերի գծով վճարումը նվազեցնելու) և տվյալ բանկի կողմից տրված տվյալ արժույթով բոլոր վարկերի գծով ամսեկան վճարման գումարի հարաբերակցությունը(%),

տվյալ արժույթով վարկառուի առաջնային աղբյուրներից ստացված (ստացվող) կանխիկի զուտ ներհոսքի (առանց վարկերի գծով վճարումը նվազեցնելու) և տվյալ բանկի ու այլ վարկատուների կողմից տվյալ արժույթով ստացված բոլոր վարկերի գծով ամսեկան վճարման գումարի հարաբերակցությունը(%),

Փաստաթղթերով հիմնավորված այլ տեղեկատվություն, որը բանկի կարծիքով կարող է էական նշանակություն ունենալ վարկառուի արտարժույթային ռիսկով պայմանավորված վարկային ռիսկի գնահատման համար:

Հայտնում ենք նաև, որ Կենտրոնական բանկը հետևողական է լինելու բանկերի կողմից արտարժութային ռիսկից բխող վարկային ռիսկի կառավարման պատշաճ համակարգերի ներդրման (բարելավման) գործընթացին և մոտ ապագայում նախատեսում է սահմանել համապատասխան հաշվետվական ձև սույն շրջաբերականում նշված տեղեկատվությունը Կենտրոնական բանկ ներկայացնելու վերաբերյալ:

Կից ներկայացնում ենք արտարժութային ռիսկից բխող վարկային ռիսկի կառավարման համակարգի ներդրման որոշ ուղեցուցային դրույթներ, որոնցով կարող են առաջնորդվել բանկերը: Այս ուղեցուցային դրույթները Կենտրոնական բանկը հետագայում նախատեսում է սահմանել նաև 71 Ն որոշմամբ:

[Ուղեցուցային դրույթներ արտարժութային ռիսկով պայմանավորված վարկային ռիսկի կառավարման վերաբերյալ](#)

Ինչպես սահմանված է IAS 7-ում, այսինքն դրամարկղում առկա դրամական միջոցներ և ցպահանջ ավանդներ (բանկային հաշիվներ):

BCBS “Principles for the Management of Credit Risk”, September 2000

Հարգանքով՝

Ֆինանսական համակարգի կարգավորման վարչության պետ՝ Անդրանիկ Գրիգորյան

Սույն գրության հետ կապված հարցերով կարող եք դիմել Ֆինանսական համակարգի կարգավորման վարչություն

Դավիթ Բաբասյանին